

MEZINÁRODNÍ DEN PROTI NÁSILÍ NA ŽENÁCH

- **25. listopad**
- Mezinárodním dnem proti násilí na ženách byl 25. listopad vyhlášen **Valným shromážděním OSN v prosinci 1999**
- Valné shromáždění OSN přitom vyzvalo vlády jednotlivých zemí, mezinárodní organizace i jednotlivé neziskové organizace, aby na tento den pořádaly **akce** zaměřené na zvýšení povědomí o tomto problému
- Jako den proti násilí na ženách byl 25. listopad připomínán neoficiálně od roku 1981, kdy byl takto vyhlášen ženskými organizacemi v Kolumbii na památku sester Patrie, Minervy a Marie Teresy Mirabalových, politických aktivistek v Dominikánské republice, zavražděných roku 1960 na pokyn dominikánského diktátora Rafaela Trujilla.
- Od devadesátých let 20. století si tento den neziskové organizace po celém světě připomínají v rámci **16 akčních dnů** proti genderovému násilí – ty vyvrcholí vždy Dnem lidských práv 10. prosince.
- **V České republice** byl 25. listopad jako den proti násilí na ženách poprvé připomenut v roce 1995 Koordinačním kruhem prevence násilí na ženách. Od tohoto roku byly na tento den (či v rámci 16 akčních dnů) pořádány informační akce každoročně
- **Pod pojmem „násilí na ženách“** přitom Valné shromáždění OSN rozumí „činy schopné způsobit fyzické, sexuální nebo psychické poškození, ať již ve veřejném nebo soukromém životě.“
- **Obecně je pod tímto pojmem rozuměno** domácí násilí, sexuální zneužívání, obchod se ženami či jiné genderově podmíněné násilí.

KOORDONA

- „Koalice neziskových organizací proti domácímu násilí“
- založena dne **25. 11. 2004 v Praze** jako volné sdružení organizací zabývajících se právy žen v kontextu násilí na ženách a domácího násilí.
- Vznikla v návaznosti na společnou roční mediální a osvětovou kampaň proti domácímu násilí.
- Koordona chce k letošnímu 25. listopadu upozornit především na dvě formy násilí na ženách, které se ukázaly být stejně závažnými jako přímé týrání:

1. V souvislosti s trestnými činy páchanými na ženách za zdmi domova (domácí násilí) se v posledních měsících na veřejnosti důrazněji diskutuje problematika dětí z rodin, postižených domácím násilím. Světová zdravotnická organizace WHO považuje pouhou přítomnost dítěte u domácího násilí za jeho psychické týrání. Ženy v těchto případech jsou tak postiženy dvakrát. Jako partnerky a jako matky.

2. Zjistilo se, že domácí násilí často rozvodem či rozchodem partnerů nekončí, pouze se transformuje do jiné formy. Pachatelé násilí se v těchto případech proměnili na „vzorné otce“, kteří se dožadují styku se svými dětmi. Proti matkám organizují štvavé kampaně, ztěžují jim život nekonečnými soudními tahanicemi. Život ženy, která s dětmi od pachatele násilí odešla, je tak protkán pronásledováním, placením pokut za neuskutečněný styk s otcem, kterého však dítě oprávněně odmítá. V nejhorších případech jsou matky, které hájí zájmy dítěte trestně stíhány.

- S tímto problémem se nepotýká jenom Česká republika. Ovšem obzvláště těžkou situaci v ČR zažívají při a po rozvodu takto postižené ženy. Jejich situaci zkomplikovalo Usnesení vlády ČR č. 1108 z roku 2005, které zdůrazňuje právo dítěte na styk s oběma rodiči. Zde se jaksi pozapomnělo na případy, kdy jedním z rodičů je pachatel domácího násilí.

BÍLÁ STUŽKA

- I čeští muži nyní mohou vyjádřit postoj, že ženy ani děti se nebijí. Kampaň Bílá stužka (White Ribbon) se během 18 let rozšířila do 55 zemí. Na Mezinárodní den proti násilí na ženách, 25. listopadu, oficiálně začíná v České republice

Co je podstatou akce?

- „Bílá stužka symbolizuje nesouhlas s násilím na ženách a na dětech.
- Kdo stužku nosí, slibuje, že nebude páchat, omlouvat nebo tolerovat tento druh násilí. A také o tom mluví s dalšími muži,“ shrnuje Mgr. Tomáš Slánský, koordinátor české kampaně.
- S nápadem spustit kampaň i v České republice přišla **Liga otevřených mužů** (LOM).
- Její ředitel, PhDr. Martin Jára, zdůrazňuje: „Už delší dobu se podivujeme nad tím, že fenomén násilí na ženách a dětech čeští muži veřejně nekomentují. Jako by neexistoval...Podle nás přišel čas říct: takhle ne! Dospělý muž ženu ani děti nebije.“
- Zájemci se mohou zapojit tak, že si za symbolickou cenu 20 korun zakoupí bílou stužku a budou ji viditelně nosit – a mluvit o věci s dalšími muži. Mohou také sami stužku nabízet a „distribuovat“. Ale hlavně se násilí na ženách a na dětech veřejně postavit.
- V roce **1991** se několik kanadských mužů rozhodlo otevřít diskuzi mezi muži o násilí na ženách. Po pouhých šesti týdnech příprav začalo 100 000 mužů po celé Kanadě nosit bílou stužku a mnoho dalších se zapojilo do diskuse. Věřme, že ani čeští muži nezůstanou lhostejní.

CO JE DOMÁCÍ NÁSILÍ

- „Domácím násilím je obecně rozuměno chování, které u jednoho z partnerů způsobuje strach z druhého. Skrze užití moci, kterou tento strach poskytuje, kontroluje násilný partner chování druhého.“
- Pojem domácí násilí **zahrnuje** fyzické, sexuální, psychické či ekonomické násilí (či např. vynucenou izolaci), k nimž dochází mezi blízkými osobami. Většinu obětí domácího násilí tvoří ženy, přičemž pachatelé jsou obvykle jejich současní i bývalí partneři (dochází ale i k násilí na dětech, starých osobách, násilí žen proti mužům či k násilí v homosexuálních vztazích).
- Domácí násilí se objevuje mezi lidmi všech úrovní sociálního postavení, nezávisle na vzdělání, ekonomické situaci, rase či příslušnosti k etnickým skupinám apod.
- S ohledem na skutečnost, že ženy tvoří až 95% obětí partnerského násilí, je domácí násilí v řadě mezinárodních deklarací považováno za jednu z forem násilí na ženách. Podle definice OSN je násilím na ženách míněn „každý projev rodově podmíněného násilí, který má nebo by mohl mít za následek tělesnou, sexuální nebo psychickou újmu nebo utrpení žen, včetně hrozby takovými činy, zastrašování a úmyslného omezování svobody a to jak ve veřejném či soukromém životě.“
- Domácí násilí je trestný čin. Nikdo nemá právo druhého ponižovat, omezovat jej či používat fyzického násilí.

SPECIFIKA DOMÁCÍHO NÁSILÍ

- Domácí násilí se odehrává „beze svědků“ a mezi osobami, které k sobě mají (či měly) blízký vztah. V domácím násilí tak hraje roli citová blízkost, ale i ekonomická závislost. Navíc se jedná snad o jediný trestný čin či přestupek, v jehož případě pachatel neopouští „místo činu“ - díky určité toleranci totiž neočekává, že by za své chování mohl být odsouzen či potrestán.
- Pachatel domácího násilí má „dvojí tvář“. Násilně se chová často pouze doma, vůči svému okolí se může jevit zcela jinak.
- Domácí násilí má přitom vždy svou historii. Často začíná velmi nenápadně (psychickým znevažováním, kontrolou, izolací, ponižováním), takže si jeho prvních příznaků oběť často ani nevšimne. Pokud se ovšem domácí násilí hned v počátcích nezastaví, má stupňující se tendenci - opakuje se a nabývá na intenzitě.
- K domácímu násilí navíc nedochází neustále - střídají se období násilí a relativního klidu. V násilném vztahu se totiž projevují tři faktory: láska, naděje (že se vše zlepší, že se partner změní apod.) a strach. Cyklus domácího násilí, v němž se střídá období „líbánek“, vzrůstající tenze, konfliktu a „usmiřování“, se tak stále opakuje - navíc se stupňující tendencí.

- Oběť se tak často není schopna vůbec bránit. Její situaci komplikuje blízký vztah k pachateli, ale např. i pocit bezmocnosti a bezradnosti.
- Domácí násilí není možné zaměňovat s partnerskou hádkou či „manželskou rozepří“. Při hádce totiž proti sobě stojí dvě přibližně rovnoprávné osoby, které jsou v podobném postavení a vyměňují si názory. V případech domácího násilí to je ale bezmocná a vystrašená oběť, která se obává trestu či napadení, a pachatel, který se skrze použití moci snaží oběť ovládat a donutit k tomu, co chce on.

FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Fyzické násilí

bití, facky, kopance, škrčení, rány pěstí či jiné fyzické útoky, ohrožování zbraní apod. Může být namířeno proti vám či proti osobám vám blízkým nebo např. vůči vašemu zvířeti.

Psychické násilí

nadávky, obviňování, pokořování a ponižování, zesměšňování ve společnosti, vyhrožování fyzickým násilím, zastrašování, odepírání spánku či potravy, vydírání sebevraždou, rozbíjení či ničení Vašich věcí, vyhrožování únosem dětí, znemožněním v zaměstnání, zbavením svéprávnosti apod.

Sexuální zneužívání

znásilnění, donucení k sexu či sexuálním praktikám, které odmítáte, ať již násilím, nebo výhrůzkami.

Sociální izolace

bránění v návštěvách rodiny či přátel, sledování telefonátů, pronásledování, nečekané „kontrolní“ návštěvy či telefonáty.

Ekonomická kontrola

omezování přístupu k penězům, neposkytování peněz na provoz domácnosti, snaha zakázat vám chodit do práce.

Domácí násilí se často vyskytuje v několika formách současně, navíc má vzrůstající tendenci – psychické násilí se často vyhrotí v násilí fyzické.

AKTIVITA

brainstorming – co si představíš pod pojmem „domácí násilí“?
jaké formy může mít domácí násilí?